Gry i zabawy integracyjne na lekcjach religii

W – 80

11.01.2020 r.

Prowadzące:

Anna Domurat

Bogumiła Rzepnicka

Zagadnienia:

1. Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki.
2. Zalety integracji grupy przez zabawę.
3. Propozycje gier i zabaw integracyjnych.
4. Tworzenie scenariuszy zajęć z zastosowaniem różnorodnych zabaw i gier integracyjnych.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Termin "integracja" jest pojęciem bardzo złożonym.

Pojęcie to oznacza proces polegający na scalaniu, zespalaniu, tworzeniu całości lub włączaniu danego elementu do całości.

W tej najbardziej ogólnej definicji występują następujące określenia:

- ✓ tworzenie całości,
- ✓ zespalanie całości z części,
- ✓ zharmonizowanie,
- ✓ uzupełnianie luk.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

W nauczaniu integrację można rozumieć **jako uświadamianie związków między wszystkimi przedmiotami (scalanie treści różnych przedmiotów nauczania - integracja międzyprzedmiotowa), doprowadzając w ten sposób uczniów do syntezy wiedzy z różnych dziedzin, ukazujące im scalony obraz rzeczywistego świata**.

Biorąc pod uwagę treść pedagogicznych i psychologicznych definicji integracji, właściwe jest traktowanie jej jako procesu kształcenia, którego celem jest scalanie różnorodnych oddziaływań, sprzyjających wielostronnej aktywności uczniów w wyniku czego w ich świadomości powstaje całościowy obraz poznawanego świata, a jednocześnie rozwijać się będą zainteresowania, zdolności, kształtować odpowiednie postawy i przekonania.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

W pedagogice pojęcie integracji określa się również jako możliwość wspólnego przebywania, zabawy oraz uczenia się dzieci niezależnie od przebiegu ich rozwoju.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Integracja może być również rozumiana jako budowanie poprawnych relacji w społeczności klasowej, a także kształtowanie w niej odpowiedniej atmosfery.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Musimy pamiętać, że w integracji klasowej chodzi przede wszystkim o **przełamywanie onieśmielenia niektórych dzieci, lepsze wzajemne poznanie się, budowanie zaufania, uczenie się właściwej komunikacji interpersonalnej i poprawnych relacji społecznych**. Dzieci uczą się również **odczytywania komunikatów werbalnych i niewerbalnych oraz rozwijania zrozumienia i empatii**.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Na początku pracy z klasą dobrze jest uświadomić małym pierwszakom, że chcemy być **większą rodziną**, że zależy nam dobrych wzajemnych relacjach, a w związku z tym powinniśmy sobie nawzajem pomagać i wspierać się w trudnych chwilach. Najlepiej na przykładzie zwykłych szkolnych sytuacji pokazać uczniom, co to znaczy, np. kolega zapomniał nożyczek, a są mu one potrzebne - ja chętnie mu je pożyczę, bo wiem, że innym razem ja mogę też potrzebować czegoś od niego.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Dziecko musi czuć się w szkole bezpiecznie i być akceptowane, powinno wierzyć w to, że w każdej chwili może liczyć na pomoc i wsparcie nauczyciela oraz rówieśników czyli osób mu w tym miejscu najbliższych. Każdy człowiek zdecydowanie lepiej funkcjonuje w atmosferze wzajemnego zrozumienia, poczucia bezpieczeństwa, wtedy gdy jest współtwórcą panujących reguł i zasad, gdy ma poczucie bycia częścią grupy i ceni innych należących do niej oraz, kiedy sam jest doceniany.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Jesteśmy społeczni – bez relacji do Boga i drugiego człowieka nie istniejemy w pełni. Tym, co nas najbardziej interesuje, co przykuwa naszą uwagę, są zawsze sprawy Boże i ludzkie. Wzrastamy w rodzinie, w Kościele, w ojczyźnie, nasz obraz samego siebie budujemy w oparciu o relacje z innymi. W ten sposób realizujemy fundamentalne przykazanie miłości Boga i bliźniego.

Te oczywiste stwierdzenia winny znaleźć się u podstaw myślenia o wychowaniu chrześcijańskim w szkole i stanowić credo katechety.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Związki z innymi ludźmi stanowią istotę naszego życia. O jego jakości w dużej mierze decydują relacje, które budujemy. A nawet – jak twierdzi Martin Buber – z jakości naszych relacji powstaje otaczający nas świat. Żyjąc z innymi, dla innych i wśród innych, **czerpiemy z tego satysfakcję, znajdujemy motywację, odczuwamy radość, natrafiamy na źródło energii, karmimy się wzajemnością**. Albo też **odczuwamy frustrację, przeżywamy jedno rozczarowanie za drugim, doświadczamy niezrozumienia i atmosfery pełnej napięcia**. Jak zatem budować dobre relacje z innymi? Wszak życie poza nimi jest niemożliwe.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Tworzenie relacji określa się jako sposób wyrażania postaw i emocji między ludźmi.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Jakie czynniki mają wpływ na jakość naszych relacji?

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Na jakość naszych relacji może mieć wpływ między innymi:

- ✓ **język**, którego używamy,
- ✓ **intencja**, z jaką się wypowiadamy i działamy,
- ✓ **obraz samego siebie** (poczucie własnej wartości, samoocena),
- ✓ **przekonania** o sobie, innych, świecie,
- ✓ **wartości**, którymi się kierujemy,
- ✓ ogólny **stan psychofizyczny**,
- ✓ **doświadczenie relacji** wyniesionej z domu rodzinnego (ukształtowanej w pierwszych latach naszego życia).

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Istotnym jeżeli nie najważniejszym elementem kształtującym nasze relacje **jest pozostawanie w kontakcie z drugim człowiekiem**, nawet przy różnicy zdań, konflikcie potrzeb, dysonansie wartości. Kontakcie pełnym szacunku i akceptacji dla uczuć i pragnień drugiego.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Sposób komunikowania się ludzi jest fundamentem budowania relacji. **Słowa, które wypowiadamy, mają wielką moc** – mogą budować lub niszczyć, wspierać lub poniżać, koić lub zadawać ból.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Język żyrafy i język szakala

Marshall Rosenberg, amerykański psycholog, twórca idei Non Violence Communication (NVC) tłumaczonego na nasz język jako **Porozumienie bez Przemocy** wyodrębnił dwa style porozumiewania się, których symbolami są dwa zwierzęta: żyrafa i szakal.

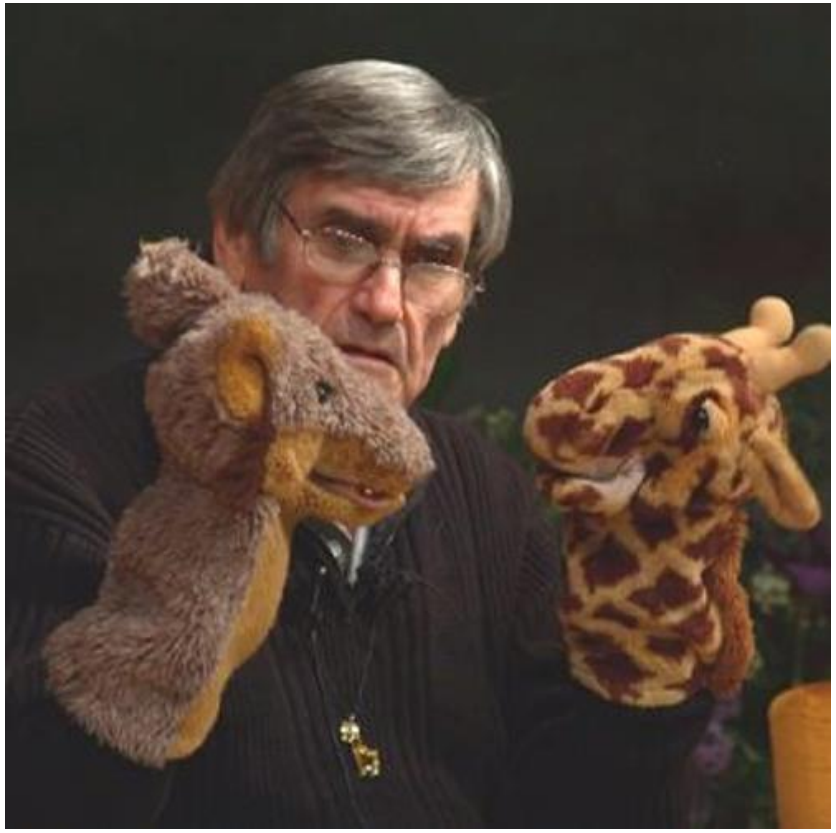

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Szakal obrazuje wszelkie **osądy, krytykę, ocenę, wywoływanie poczucia winy, zawstydzanie**, czyli wszystko to, co kierujemy pod adresem naszych bliskich, gdy nasze potrzeby rozpaczliwie domagają się zauważenia i zatroszczenia się o nie. Mówiąc językiem obrazowym, takie komunikaty szczekają i wyją jak szakal polujący w nocy, którego skowyt dociera w najdalsze zakątki sawanny. Ujada tak długo i tak głośno, aż zaspokoi głód. Kłopot jednak w tym, że kiedy odzywa się w nas lub w kimś z naszych bliskich „szakal” to bardzo trudno za jego raniącymi słowami dostrzec rzeczywiste potrzeby osoby mówiącej.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Ten drapieżnik z chęcią powie, co robisz źle, określi Twoją osobowość i dokona oceny problemów, z którymi się borykasz. Co więcej, dokładnie poinstruuje Cię co masz zrobić, narzucając przy tym swoje zdanie. **Szakal jest przekonany, że zawsze ma rację!**

To styl komunikacji, który opiera się na pogłoskach, często nie mających nic wspólnego z faktami, żądaniach i werbalnej agresji. W towarzystwie szakal jest łatwy do zauważenia – w czasie rozmowy **przykleja etykietę każdemu z obecnych**. Jego rozumowanie oparte jest na stereotypach. **Chętnie dominuje, przekonując otoczenie o swoich racjach.** Żąda poparcia własnych tez i teorii, umacniając się w przekonaniu słuszności swojego zdania.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

- ✓**Szakal To „drapieżnik”, który żyje po to, by mieć rację.**
- ✓**Ocenia, krytykuje, porównuje, rani.**
- ✓**Oczekuje, że inni spełnią jego żądania.**
- ✓**Używa wulgaryzmów.**
- ✓**Sądzi po pozorach, obwiniając przy tym innych.**
- ✓**Atakuje, kąsa, gryzie, drapie - dąży do konfliktu, eskaluje nieporozumienia.**
- ✓**Wypowiada się używając określenia TY.**

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Tym, co pozwala te słowa potraktować jak okna prowadzące do wewnętrznego świata drugiego człowieka, a nie jak mur oddzielający nas od niego, jest perspektywa żyrafy. Rosenberg wybrał ją spośród innych zwierząt jako symbol języka wzbogacającego życie. Żyrafa, ma największe serce w stosunku do swojej masy ciała a jej długa szyja pozwala obiektywnie oceniać sytuację, bo patrzy na świat z dużej perspektywy. Słucha sercem postrzegając słowa i czyny poprzez pryzmat zaspokojonych lub niezaspokojonych potrzeb.

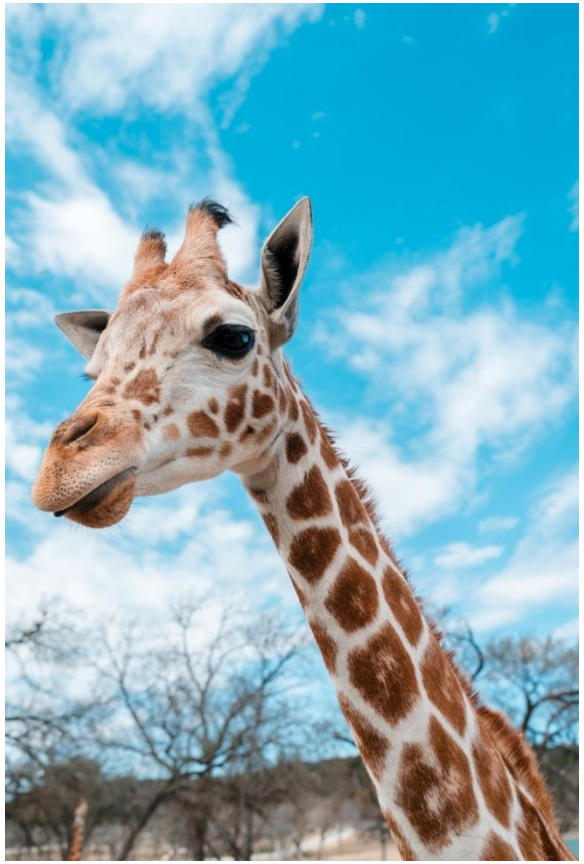

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Mowa żyrafy w modelu Porozumienia bez Przemocy oparta jest na empatii i zrozumieniu. Wypowiada się w liczbie pojedynczej, używając słowa **JA**. Jest skupiona nie tylko na **przekazywaniu własnych potrzeb**, ale również **na poznawaniu potrzeb rozmówcy**. Nie boi się mówić o swoich **uczuciach**, nawet wtedy gdy jest jej ciężko. Osoba mówiąca językiem żyrafy jest szczera, nie udaje, nie przybiera maski. Kiedy **myśli *NIE* powie *NIE***, jednak zrobi to grzecznie, **z szacunkiem do drugiego człowieka**. Obserwuje sytuację i wyciąga wnioski.

Jeśli pojawia się konflikt, nie unika go, lecz **próbuje rozwiązać bez szukania winnych i rzucania oskarżeń. Znalezione rozwiązanie sporu ma w założeniu zadowolić każdą ze stron.**

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

JĘZYK "ŻYRAFY"

- Chciałabym, żebyś zabrał swoje kapcie z kuchni.
- Boję się, że się spóźnimy, dlatego pośpieszmy się z ubieraniem, bo za 10 minut mamy autobus
- W piłkę gramy na dworze. W domu zawsze może się coś stłuc.
- Pochowajmy zabawki do pudełek, a potem pójdziemy na spacer.
- Widzę, że ta sytuacja bardzo cię zdenerwowała ...

JĘZYK "SZAKALA"

- Znów zostawiłeś kapcie w kuchni!!!
- Pospiesz się, dlaczego zawsze musisz się guzdrać!
- Przestań natychmiast!!!
- Nigdzie nie wyjdziemy, jeśli natychmiast nie posprzątasz tego bałaganu w pokoju!
- Wyjdź i wróć, jak się uspokoisz!

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Cztery kroki do porozumienia:

- ✓Obserwuj rzeczywistość niczego nie oceniając.
- ✓Rozpoznaj uczucia, które się w tobie rodzą.
- ✓Uświadom sobie swoje potrzeby.
- ✓Wyraź swoje potrzeby w formie prośby.

Integracja jako niezbędny element procesu grupowego i efektywnej nauki

Komunikacja językiem żyrafy:

- ✓ "Kiedy podnosisz na mnie głos…" **(Obserwacja),**
- ✓ "…czuję złość, smutek, jest mi bardzo przykro, …"**(Uczucie),**
- ✓ "…ponieważ bardzo potrzebuję spokojnej rozmowy i szacunku."**(Potrzeba),**
- ✓ „Proszę cię, żebyś mówił do mnie spokojnym głosem." **(Prośba).**

Zalety integracji przez zabawę

Mając pod swoją opieką grupę dzieci, musimy zdać sobie sprawę z tego, że mamy przed sobą zbiór osób pochodzących z różnych środowisk, z różnym bagażem doświadczeń pozytywnych i negatywnych. Ważna jest więc **świadomość roli jaką mamy do odegrania**. Musimy pomóc dzieciom odnaleźć się w środowisku jakim jest szkoła, zapewnić im optymalny poziom bezpieczeństwa, być osobą budzącą zaufanie, o silnych umiejętnościach empatycznych.

Zalety integracji przez zabawę

Istotne jest więc również to, że chodzi nie tylko o integrację uczestników zajęć. Ważna jest również **relacja między uczniami a osobą prowadzącą zajęcia**. Stworzenie wielostronnych więzi ułatwia wspólną prace i wpływa na jej efekty. Rodzi się wówczas **poczucie identyfikacji** poszczególnych osób z grupą, zbudowanie w niej jedności, co jest podstawą wspólnej pracy – współdziałania. W ten sposób metody integracyjne pośrednio wzmacniają **motywacje do uczenia się**, stwarzając warunki do rozwoju indywidualnego.

Zalety integracji przez zabawę

Początki nawiązywania kontaktu, budowania więzi są dla wielu osób bardzo trudne. Spotykając nieznaną sobie osobę, skupiamy się przede wszystkim na tym, jak my wypadamy w jej oczach. Przepełniająca nas obawa przed niezręcznością czy ośmieszeniem się (wynikająca między innymi z braku zaufania do siebie) sprawia, że jesteśmy sztywni i spięci. Ten stan psychiczny utrudnia lub wręcz uniemożliwia zrozumienie słów i zachowań rozmówcy. Dlatego tak nam trudno swobodnie i adekwatnie na nie zareagować i zapanować nad swoimi uczuciami i myślami. Obawa i lęk przed ośmieszeniem jest przyczyną braku pewności siebie a także nieśmiałości.

Zalety integracji przez zabawę

Metody integracyjne ułatwiają zmniejszenie tych obaw, służą przełamaniu onieśmielenia i dystansu miedzy uczestnikami grupy oraz między grupą a prowadzącym proponując pewną strukturę nawiązania kontaktu nadającą porządek pierwszym trudnym krokom we wzajemnych relacjach.

Zalety integracji przez zabawę

Wykorzystanie metod integracyjnych sprawia, że aktywność uczestników zajęć jest skierowana na to, aby:

- ✓ lepiej się poznać,
- ✓ nawiązać bliższe relacje,
- ✓ budować wzajemne zaufanie i poczucie bezpieczeństwa,
- ✓ rozwijać wzajemne zrozumienie się,
- ✓ przełamać onieśmielenie,
- ✓ odnaleźć własne miejsce w grupie,
- ✓ kształtować dobrą atmosferę podczas zajęć.

Zalety integracji przez zabawę

To zapoznanie się, dzięki metodom integracyjnym zachodzi w sposób znacznie ciekawszy niż zwykłe podanie sobie imion, wieku i miejsca zamieszkania. Dzięki zabawom dzieci mają szansę poznać więcej faktów na swój temat, co pozwoli im znaleźć elementy wspólne i tematy do rozmowy - pewnie w grupie są osoby, które mają w domu np. psa lub kota, młodsze rodzeństwo, lubią grę na jakimś instrumencie albo co wakacje wyjeżdżają z rodzicami w góry. Ponadto często tego typu gry stwarzają zabawne sytuacje, które pozwalają złagodzić stres, poprawić samopoczucie i koncentrację.

Zalety integracji przez zabawę

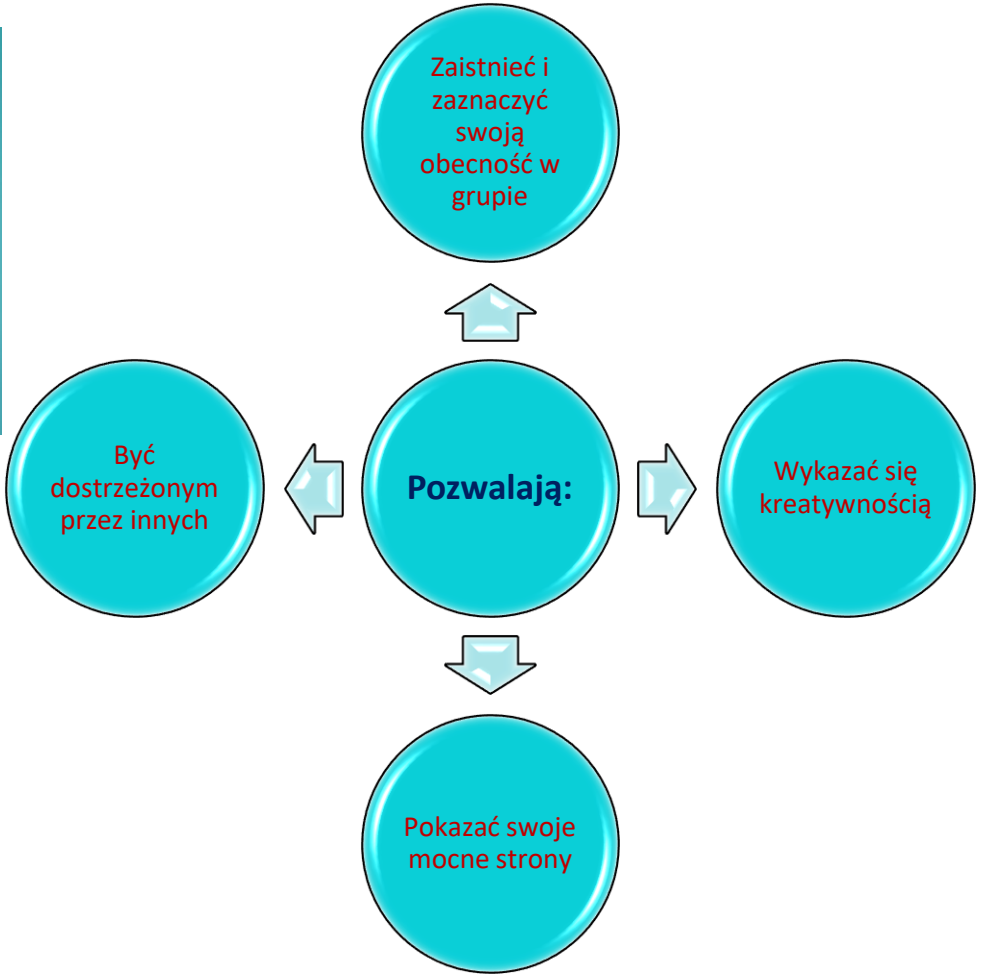

Zalety integracji przez zabawę

Ważną rolę w metodach integracyjnych odgrywa element wspólnej zabawy, atmosfera relaksu i rozluźnienia. Impulsem do tej zabawy może być:

- ✓ **ruch,**
- ✓ **taniec,**
- ✓ **drama,**
- ✓ **pantomima,**
- ✓ **działania plastyczne,**
- ✓ **muzykowanie.**

Zalety integracji przez zabawę

„Wspólna zabawa, to coś więcej niż sposób wspólnego działania. Pomaga dostrzec wartości w innych ludziach i staje się symbolem wspólnoty”.

R. Herman, *Nasze dzieci i muzyka,* Warszawa 1995

Zalety integracji przez zabawę

Rozwijanie aktywności, zaangażowanie się

Radość, pogodna atmosfera

Gry i zabawy

Komunikacja mająca na celu osiągnięcie porozumienia

Poznawanie siebie, wspólne odkrywanie i przeżywanie

Zalety integracji przez zabawę

Efektem postępującej integracji grupy jest:

- ✓ **zwracanie uwagi na innych i słuchanie ich,**
- ✓ **rozumienie sygnałów niewerbalnych,**
- ✓ **empatia,**
- ✓ **wzajemny szacunek,**
- ✓ **szczerość,**
- ✓ **otwartość,**
- ✓ **troska o innych członków grupy,**
- ✓ **poczucie bezpieczeństwa.**

Zalety integracji przez zabawę

Wykorzystanie metod integracyjnych wymaga **odpowiedniego przygotowania** i **starannie zaplanowanego czasu**. Prowadzący zajęcia musi mieć **świadomość celu** zastosowania danej metody oraz wprowadzenia jej w odpowiednim momencie. Dobór i liczba metod integracyjnych zależą od: wieku uczestników, stopnia gotowości grupy do większego otwarcia i zaangażowania, charakteru metod. Należy też pamiętać o zachowaniu proporcji czasowych.

Zalety integracji przez zabawę

Nauczyciel dzięki zastosowaniu metod integracyjnych może:

- ✓ **poznać sposoby zachowywania się uczniów,**
- ✓ **obserwować przyjmowane przez nich role społeczne,**
- ✓ **odkrywać w nich przejawy dominacji lub podporządkowania.**

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Wśród metod integracyjnych można wyróżnić:

- ✓ **metody ułatwiające wzajemne poznanie,**
- ✓ **tańce integracyjne,**
- ✓ **zabawy integracyjne,**
- ✓ **zabawy muzyczno – ruchowe,**
- ✓ **zabawy z chustą,**
- ✓ **zabawy z gazetami.**

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Metody ułatwiające wzajemne poznanie

Metody te dają możliwość zaistnienia w grupie każdemu uczestnikowi. Umożliwiają mu przedstawienie siebie, swoich zainteresować oraz pozwalają poznać imiona osób z grupy, dowiedzieć się o nich czegoś więcej, odnaleźć osoby o podobnych zainteresowaniach.

W tej grupie metod można wyróżnić:

- ✓ metody służące szybkiemu zapamiętaniu imion,
- ✓ wizytówki.

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Tańce integracyjne

Są uproszczoną wersją tańców z różnych kultur. Tańczone są najczęściej w kręgu obejmującym całą grupę. Wykorzystanie w pracy dydaktycznej tańców integracyjnych bardzo pomaga w nawiązywaniu kontaktu, dzięki ich zastosowaniu „przełamujemy lody”, kształtujemy radosną atmosferę i budujemy poczucie wspólnoty. Ponadto sprzyjają rozwojowi fizycznemu ponieważ pomagają kształtować świadomość własnego ciała i wzmagają koordynację wzrokowo – słuchową.

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

https://www.youtube.com/watch?v=F8L0trDbll8 – **OD LO AHAWTI DAI** (str. 185)

https://www.youtube.com/watch?v=VHOleBVOCew

https://www.youtube.com/watch?v=rsYtGF61dy0&list=RDrsYtGF61dy0&index=1 – **Tęcza – Tzadik Katamar** (str. 186)

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Tańce integracyjne mogą być wykorzystane jako:

- ✓ integracja grupy na początku zajęć,
- ✓ wzbogacenie procesu dydaktycznego **(fabułę tańca można powiązać z tematyką zajęć)**,
- ✓ odpoczynek po ciężkiej intelektualnej pracy.

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Zabawy integracyjne

W tej grypie metod dominuje element wspólnej zabawy, dzięki której uczestnicy mogą dobrze poczuć się w grupie, przeżyć radość ze wspólnego spotkania.

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Zabawy muzyczno – ruchowe

W tego typu zabawach istotna jest muzyka, melodia, rytmika i ruch. Właściwie dobrana muzyka połączona z działaniem wszystkich uczestników staje się inspiracją do otwarcia się na inne osoby w grupie, może ożywić i rozluźnić atmosferę w grupie, pomóc pokonać zmęczenie.

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Zabawy z chustą

Chusta animacyjna to pomoc, którą można wykorzystać do wielu różnych zabaw. Jest uszyta z wielu kolorowych materiałów. Może mieć średnicę 3, 4, 5 czy 7 metrów. Na krawędzi chusty są umieszczone uchwytu. Które przyporządkowujemy uczestnikom zabawy

Propozycje gier i zabaw integracyjnych

Zabawy z gazetami

W zabawach tego typu używane są stare gazety. Inspirujące jest to, ze zastosowanie tak prostego materiału może stać się źródłem wielu aktywnych i kreatywnych działań, pobudzać wyobraźnię, rozwijać zdolności manualne.

Tworzenie scenariuszy zajęć z zastosowaniem różnorodnych zabaw i gier integracyjnych

1. Zastanówmy się jakie treści kształcenia możemy zrealizować wykorzystując gry i zabawy integracyjne.
2. Określmy konkretną metodę i jej rolę w aktywizacji uczniów na zajęciach.

Bibliografia:

1. *Vademecum katechety. Metody aktywizujące*, red. Z. Barciński, Kraków – Lublin 2006.
2. J. Halbig, R. Wehnert, *Bawimy się wszyscy,* cz. 1, Kielce 2000.
3. J. Halbig, R. Wehnert, *Bawimy się wszyscy,* cz. 2, Kielce 2000.
4. G. Reichel, R. Rabenstein, M. Thanhoffer, *Grupa i ruch,* Warszawa 1994.
5. *Wprowadzenie do pedagogiki zabawy,* red. E. Kędzior, Lublin 1998.
6. K. W. Vopel, *Gry i zabawy interakcyjne,* cz. 1-4. Kielce 1999.
7. K. W. Vopel, *Gry i zabawy interakcyjne,* cz. 1-4, Kielce 1999.
8. K. W. Vopel, *Zabawy interakcyjne,* cz. 1-6, Kielce 1999.